

Papeweg 42, woonhuis met atelier

Adres	Papeweg 42
Postcode	2245 AG
Kadastraal nummer	C 1434
Naam	Nvt
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	1
Benoeming onderdelen complex	Atelierwoning
Oorspronkelijke functie	Wonen/werken
Datering/Bouwjaar	1926

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS met ATELIER uit 1926. De garage, een laag muurtje en de bruggen over de sloot zijn niet bij de bescherming betrokken.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Het woonhuis met atelier werd in 1926 ontworpen door ir. C. van Traa voor C.N.E. de Moor. Het huis bestond uit een hoog voorhuis met woon- en slaapverdieping en een lager bouwdeel met daarin het atelier. De grote rieten kap en de gevelbekleding met gepotdekselde delen tonen invloeden van de (Gooise of Bergense) landhuisstijl, waarbij inspiratie bij de landelijke, agrarische bouwwijze gevonden wordt. De hoofdvorm refereert naar agrarische bouw, net als constructiewijze (te zien in atelier-gedeelte) en materiaalgebruik (riet en houten potdekseldelen). In 1930 werden de garage, een laag muurtje en de brug over de sloot toegevoegd in opdracht van De Moor. In de jaren zestig tot aan zijn dood was dit het woonhuis-atelier van Sierk Schröder (1903-2002). Schröder was vooral bekend vanwege zijn portretschilderkunst (hij wordt betiteld als de meest gevraagde portretschilder van de 20ste eeuw) en is portrettist van vier generaties van de koninklijke familie. Onder zijn werk bevindt zich het portret van koningin Beatrix uit 1981 dat in de Tweede Kamer hangt.

Het pand heeft enkele, ondergeschikte wijzigingen ondergaan, zoals wijzigingen in de indeling van het interieur en het voorzien van ramen en dubbele tuindeuren van isolatieglas. Eén raam is dichtgezet. Het kolenhok is later toegevoegd en de schoorsteen is gerepareerd en verhoogd.

Over de architect

Cornelis van Traa (1899-1970), geboren te Rotterdam, studeerde bouwkunde aan de Technische Hogeschool Delft, waar hij in 1927 afstudeerde. Na zijn studie werkte hij enige jaren op Rotterdamse en Haagse architectenbureaus.

In deze jonge jaren ontwierp Van Traa, wonend in Voorburg, een klein landhuis aan de Papeweg in Wassenaar. Het kreeg met de grote rieten kap een landelijke uitstraling, die nog steeds bepalend is voor het aanzien. Het landhuis is het enige gerealiseerde architectuurontwerp van zijn hand, wat het gebouw een uitzonderlijke betekenis geeft. Van Traa specialiseerde zich gaandeweg in de stedenbouw. In 1930 werd hij secretaris van het Instituut Stad en Landschap van Zuid-Holland. Halverwege de jaren dertig ontwierp hij in het Brabantse Best de arbeiderskolonie bij het filiaal van de Tsjecho-Slowaakse schoen- en leer industrie BATA. Ook maakte hij samen met H. Fledderus een uitbreidings- en bebouwingsplan voor de Rotterdamse Diergaarde.

Bekend werd Van Traa echter vooral als de ontwerper van het Basisplan (1946) voor de wederopbouw van het verwoest centrum van Rotterdam. In 1964 kreeg hij de Van Oldenbarneveltpenning uitgereikt, de hoogste gemeentelijke onderscheiding van de stad Rotterdam.

Over de opdrachtgever

Christiaan Nicolaas Everhardus (Chris) de Moor (1899-1981), geboren te Rotterdam, studeerde bij de Academie voor Beeldende Kunsten te Rotterdam en volgde vervolgens opleidingen in Parijs. Na een periode in Italië, vestigde hij zich in 1924 in Voorburg. De Moor wordt gerekend tot de schilders van de Nieuwe Haagse School en behalve vrij werk ontwerpt hij ook toepaste kunst, zoals muurschilderingen, wandtapijten en glas-in-lood ramen. Hij verwerft zijn eerste grote opdracht, namelijk een wandschildering in het Esso-gebouw Petrolea en exposeert in binnen- en buitenland. Wandtapijten zijn onder meer te vinden in het stadhuis van Leiden (1939-1941) en in de aula van de universiteit van Utrecht. Glas in lood is te vinden in de Heilige Antoniuskerk te Scheveningen. Hij werd onderscheiden met het 'Erediploma' voor geweven stoffen op de Wereldtentoonstelling van 1937 te Parijs. Na de Tweede Wereldoorlog was hij onder meer docent aan de Vrije Academie in Den Haag, esthetisch adviseur bij de PTT en ontwerper van postzegels, waardoor hij de vormgeving van de PTT lange tijd bepaalde. De Moor werd in 1962 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau en woonde vanaf 1966 in Italië.

Over de Papeweg

De Papeweg is, net als de Lange Kerkdam, een middeleeuwse dam die in oost-west richting de belangrijkste noord-zuid gerichte wegen en strandwallen verbindt. De weg speelt al eeuwenlang een belangrijke rol als de hoofdverkeersader van Wassenaar naar Voorschoten. Deze structuur werd nog van groter belang vanaf het moment dat het treinstation in Voorschoten in 1843 aangelegd werd op de spoorlijn Amsterdam-Leiden-Rotterdam. Wegen werden verbeterd voor de bereikbaarheid van het station en een stoomtram (1883-1893) en later paardenomnibus (1893-1923) verzorgden het openbare transport. Over de weg werd tol geheven; het voormalige tolhuis staat tegenover de woning annex atelier op nummer 41, tussen de ventweg en de hoofdweg. Aan de zuidzijde van de weg – de zijde waaraan de atelierwoning staat – sluiten de landerijen van De Horsten aan. Langs de weg staat weinig bebouwing; overwegend agrarisch.

Stedenbouwkundige aspecten

Het pand ligt ten zuiden van de Papeweg en de Parallelweg, is evenwijdig aan de weg gesitueerd en is van de weg gescheiden door een sloot. Het pand is omgeven door tuin en erf met daarop een garage en de ontsluiting vindt plaats door middel van een smalle brug ter plaatse van de hoofdentree en een tweede brug ter plaatse van de garage.

Architectonische beschrijving¹

Het pand bestaat uit een hoog opgetrokken voorhuis van één bouwlaag met een wolfkap en een bouwdeel met een lagere nok met een rietgedekt zadeldak. Op het voorhuis en aan de zuidwestgevel van het atelier bevinden zich gemetselde schoorstenen. Het dak is met uitzondering van een dakkapel uit de bouwtijd volledig gevrijwaard van dakopbouwen of dakramen. Het pand heeft een bakstenen onderbouw met een zwarte plint en witgeschilderd opgaand werk. De kopse verdiepingsgevels aan de zuidoost en noordwestzijde zijn met houten potdekseldelen bekleed. De noordwestgevel bestaat voor een groot deel uit een glaspui. Het pand bevat rechtgesloten, houten, roedenverdeelde vierruits ramen en onder meer twee dubbele 'boeren'deuren. In de noordoostgevel bevindt zich zo'n deur waarbij de rieten kap is opgelicht voor de benodigde hoogte. Er zijn bakstenen lekdorpels en rood gebakken nokvorsten en dito onderdorpel van de dakkapel in de rieten kap.

Interieur

In het interieur is behalve de basisindeling van woning voor en atelierruimte achter met name de situering van de schouw in het voormalige atelier van belang vanwege de relatie met de functie van de ruimte en de relatie met de schoorsteen/kolenhok aan de buitenzijde. Daarnaast is de kapconstructie in het atelier in het zicht; hetgeen karakteristiek is voor de bouwstijl en derhalve voor het ontwerp.

Waardstelling

Het woonhuis annex atelier is vanwege de cultuurhistorische - , architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de Papeweg in het bijzonder;
- als herinnering aan de in het pand gewoond en gewerkt hebbende kunstenaars, onder wie Chris de Moor en Sierk Schröder;
- vanwege de plaats die dit pand inneemt in het oeuvre van Van Traa, als enig gerealiseerde gebouw;
- als voorbeeld van een woonhuis-atelier met stijlinvloeden van de landhuisstijl;
- vanwege de typologische zeldzaamheid als atelierwoning en de herkenbaarheid van deze functie vanwege de glaspui op het noordwesten;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en het vrijwel geheel gaaf bewaarde, eigentijdse en voor de bouwstijl typerende materiaalgebruik en detaillering;
- vanwege de ligging binnen en als onderdeel van een gebied met hoge stedenbouwkundige, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten dat van rijkswege beschermd is als dorpsgezicht, genaamd 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldondersteunende ligging aan de Parallelweg van de Papeweg, de belangrijkste verbindingsweg van Wassenaar naar Voorschoten.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 31 augustus 2012; www.bonas.nl;
<http://www.rogerarts.com/artists/moor/moordescr.htm>;

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Redengevende beschrijving gemeentelijk monument

Bontenbal, A., 'Moderne villa 's en landhuizen in Europa en Amerika door Prof. Ir. J.G. Wattjes, (boekbespreking), *Onze tuinen met Huis en Hof*, jrg 25, 33(1930), 671-672;
'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;
Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar', provincie Zuid-Holland, 1993;
'Ir. C. van Traa met pensioen', *Bouw*, jrg 19, 49(1964), 1783.